VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za svatým Martinem, žebrákem a cukrem do Hrochova Týnce

GPS souřadnice: 49.9603439, 15.9103005

Praktické informace

Délka trasy: 4 km

Obtížnost: Lehká trasa po rovince. Výlet je možné jet s kočárkem a na kole. Pejsky vzít můžete, ale musejí být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 135 km ujedete asi za hodinu a půl. Po dálnici D 11 si to namíříte na Pardubice a pak po D35 na Dašice a Hrochův Týnec.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Na parkovišti u COOPu v ulici Nádražní nedaleko městského úřadu – zdarma.

Možnost občerstvení: Pizzerie U Žíznivého mnicha, Restaurace Měšťanka.

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Jaroměř, Žulová stezka u Skutče, Doubrava, Slatiňany, Hrádek u Nechanic atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali sourozenci Maxmilián a Eduard z Pardubic.

Postřehy dětí:
Maxík (6 let): „Mně se líbil zámek i kostel, ale nejvíc Glum.“
Eda (8 let): „Všechny ulice se jmenovaly stejně, ale neztratili jsme se a tajenku vyluštili.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do milého města v Pardubickém kraji. Jmenuje se trochu nezvykle – Hrochův Týnec. Jak se k takovému názvu přijde? Narazíme tu snad na nějakého afrického tlustokožce? Pojďte s námi na výlet a dozvíte se. Ukážeme vám krásný zámek, nejstarší stavbu místa a také honosnou hrobku. K tomu všemu budete hledat ztracená písmenka, obrázky a tahat řepu. Vyzkoušíme i rodičovskou paměť.

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí města Hrochův Týnec, a proto je zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci,
dnešní cesta za hádankou povede městem s trošku srandovním jménem. Vyskytuje se v něm africký obojživelný tlustokožec, kterého u nás potkáte maximálně v ZOO. Trasa je krátká a vede po rovince, takže se vám bude líbit. A pokud je mezi vámi nějaký Martínek, tak tomu se výlet zalíbí ještě víc. Stejně jako k našim ostatním výletům jste i k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte

Mapa výletu

START
CÍL
MĚSTSKÝ ÚŘAD
BRÁNA
KAŠNA
ZÁMEK
MĚSTSKÝ DŮM
KŘÍŽ
HROBKA
KOSTEL SV. MARTINA
J. NEPOMUCKÝ
SLUNEČNÍ HODINY
Za svatým Martinem,
žebrákem a cukrem
do Hrochova Týnce

Doplňovačka

Jdeme na to!

Vozidlo a lenost odložte na parkovišti u Coopu. Je nedaleko městského úřadu v ulici Nádražní.

Utáhněte tkaničky a hned vyrazte směrem k úřadu. (Nebojte se, pro razítka tam nemusíte!) Je to ta budova za křižovatkou. Silnici přejdeme opatrně po přechodu.

Cestou zkuste nalevo najít na jednom z obchodů kytičky a napravo obrázek užovky. To bude těžší, že? Napovíme, že ji skrývá znak lékárny.

Jedním ze symbolů lékařské péče – dnes bychom řekli log či značek – je totiž hůlka, kolem které se ovíjí hádek. Je to Aeskulapova hůl a hádek je jeho užovka. Kdo byl Aeskulap? Prý řecký léčitel ze 13. století před naším letopočtem. Prostě jeden z prvních lékařů vůbec. Asi také nejoceňovanější, protože byl později prohlášen bohem. Proč má užovku? Jako vždycky, když si povídáme o pradávné minulosti, je na výběr hned několik důvodů. Nám připadá jako nejpravděpodobnější, že vlastně nejde o užovku, ale o červa, možná spíše červíka. Tahle potvůrka se hladově zavrtávala pod kůži nebožákům, kteří se cachtali ve vodách řeky Nilu. Mít v sobě ubytované červíky nejspíš není nic příjemného. Proto lidé chodili za tehdejšími lazebníky, kteří byli také trochu zdravotníky, aby z nich červíky vytáhli. Jak to dělali? Měli hůlku, která byla na konci rozštíplá, takže tvořila jakousi zjednodušenou vidličku. Rozštěpený klacík zanořili do rány, čapli červa a opatrně ho na hůlku navíjeli jako špagetku. Fakt opatrně, protože kdyby se jim kterýkoli z mnoha červíků přetrhl, nebylo by to nejlepší. Hůlka se časem v myslích lidí změnila v hůl, červ v užovku a jejich spojení se stalo symbolem ranhojičské činnosti.

Jsme u budovy úřadu.

Najdete na ní znak města?

V červeném štítě je svatý Martin na koni, který se dělí o stříbrný plášť s klečícím žebrákem.

1. **Jaká je podkladová barva oválu, ve kterém je znak umístěn?**

A protože každý vidí barvy trochu jinak, tak nemyslíme barvu modrou, ale spíše tu, která mí blíže k borůvkám.

Víte, kdo byl svatý Martin?

Žil ve 4. století. Máme tady nějakého Martínka neb Martinku, kteří se také narodili ve 4. století? Nepochybně nikoli. V těch časech totiž ještě na území naší země praotec Čech ani nevylezl na Říp.

Svatý Martin byl nejprve římský voják, pak mnich a později biskup v Tours, což je ve Francii. Je jedním z nejznámějších křesťanských světců a patronem mnoha zemí, měst a profesí. Byť byl jako voják úspěšný, zabíjení mu nějak nesedělo. Tak se nechal pokřtít a stal se mnichem. Vedl prostý život, pomáhal chudým a šířil křesťanství mezi pohany.

Podle legendy jednoho chladného dne uviděl žebráka. Rozťal tedy svůj vojenský plášť, aby mu dal polovinu. V noci se mu pak zdál sen. Viděl v něm žebráka, který měl na sobě půlku jeho pláště a kolem sebe spoustu andělů. Vyprávěl jim, že ho zachránil právě Martin. Mladík to pochopil jako znamení a v konání dobrých skutků pokračoval. Všichni ho proto měli moc rádi. Ale i pro jeho skromnost… Představte si, že když měl být zvolen biskupem, přišlo mu, že si to nezaslouží. A to tak moc, že tuto poctu nechtěl přijmout. Schoval se proto před lidmi k husám do chléva. Ty se prý však tak rozkejhaly, až Martina prozradily. Od té doby k svátku svatého Martina patří pečená husa.

Kdy slaví svátek Martin? A co se říká o něm a o bílém koni?

Pokračujeme ulicí Riegrovou (tou napravo) směrem k zámku. Tady vás musíme předem upozornit, že skoro všechny ulice na naší trase se jmenují Riegrova. Takže to, že jdete Riegrovou, ještě vůbec nemusí znamenat, že jdete správně. Ale nebojte, budeme vám dávat nápovědy. Takže teď jděte tou, ve které je okrový domeček s obrázkem hroznového vína a rovněž lahví vína. Když se díváte na znak města. Máte ho po pravé ruce.

Za autobusovou zastávkou odbočte doprava a vyhlížejte kamennou bránu a zámek. Zkuste také popřemýšlet, proč se

Hrochův Týnec jmenuje jako africké zvíře.

Zklameme vás… S hrošíkem nemá Týnec vůbec, ale vůbec nic společného.

Název Hrochův Týnec pochází z křestního jména Hroch, které bylo ve středověku naprosto běžné. Se zvířetem nesouvisí, jde o starou českou variantu jména Roch (lat. Rochus, it. Rocco) a domácí variantu jména Hroznata.

Jméno **Roch** nebo **Rochus** je ovšem germánského původu. Pochází ze slova *rohōn*, které znamená *křičet*, *řvát*.

Takže jde vlastně ve velmi volném překladu o Křiklounův či Řvounův Týnec…

Dohromady tedy název znamená něco jako opevněné sídlo pana Hrocha. Stále to zní legračně, ale jsme už aspoň moudřejší a přestaneme vyhlížet hrochy. Který lidský Hroch zde bydlel, si řekneme za chvilku.

Zkuste si, jak by znělo vaše jméno, kdybyste v něm měli Hrocha. Tak třeba Hroch Sládek nezní tak špatně. U holek je to horší – Hroška Nachtigallová… No, neříkáme nic, sami si doplňte. :)

Nyní zkuste najít barokní bránu u vjezdu do areálu hospodářského dvora.

Je z roku 1717 a můžete na ní vidět sochu madony – tedy Ježíškovy maminky – a také jejího synka. Jak se jmenoval Ježíškův tatínek? Kde a kdy se Ježíšek narodil? Kdopak ví? :)

2. **Co mají Marie a Ježíšek na hlavách?**
   (čepice to není…)

Dokážete přečíst letopočet psaný římský písmem pod madonou?

Kolik trojúhelníků vidíte mezi letopočty? Kombinací je **mnoho**, my se dostali až k číslu 5, a to jsme nepočítali tvary trojúhelníků ve hvězdičkách. Vidíte je?

Míříme k zámku.

Představte si, že zdejší první historické nálezy pocházejí z dávných dob osídlení území Kelty a poté Slovany.

První písemná zmínka o Hrochě Týnci je z roku 1293, ale ani v této době nebyl nikdo z vás na světě. Maximálně tak vaše prapraprapraprapraprapraprababička a podobně dlouhý pradědeček.

Název Hrochův dostal Týnec podle rodu Hrochů z Mezilesic a na Týnci. Jméno Jana Hrocha se objevuje v archivech v souvislosti s dobytím Prahy roku 1448. Tehdy se mocní po husitských válkách opět tahali o český trůn. Síly Poděbradské jednoty pod vedením Jiřího z Poděbrad, do nichž se Jan Hroch zapojil, úspěšně obsadily Prahu. Ve výsledku to přispělo ke jmenování Jiřího z Poděbrad králem. Ale až o deset let později v roce 1458. Z čehož plyne, že byl náš Hroch „poděbradovec“. (I když asi nepil Poděbradku…)

O tomto takzvaném husitském králi si vyprávíme na výletě do Poděbrad. Toto proslulé lázeňské město ovšem odtud není zase až tak daleko. Tipnou si rodiče, kolik kilometrů je vzdálené? A odhadnou, za jak dlouho by tam došli? (Samozřejmě bez dětí a v kondici.) Hádejte! Kdo bude nejdál od pravdy, musí udělat přesně tolik dřepů, o kolik se spletl. :)

Ba ne, děláme si legraci, stačí jeden dřep. Tipujeme: 3, 2, 1… Teď!

Do Poděbrad je to přibližně 100 km a šli byste to asi tak 24 hodin.

Základem osady byly v 15. století ohrazená tvrz a hospodářské stavení. Přes skromné počátky byl již v roce 1544 Hrochův Týnec povýšen na městečko. Kde byla tvrz, si ukážeme asi za půl hodiny. Teď jdeme k zámku.

Vstoupíme do zámeckého areálu.

Vidíte za vraty krásný strom? Poznáte, o jaký druh se jedná?

Lípa malolistá, která roste vlevo za vstupní zámeckou branou, je stará přibližně 300 let a vysoká 26 metrů. Je to chráněný památný strom. Obvod kmene má 550 cm. Patří k největším lípám na Chrudimsku. I proto, že jde o rozložitý trojkmen, takže v podstatě o 3 v 1. Vzhledem ke svému pokročilému věku a poškození větry musela samozřejmě absolvovat několik ozdravných kúr. Přesto je na svůj věk obdivuhodně zachovalá. Závidíme…

Co říkáte na zámek?

Byl postaven na počátku 18. století rodem Zellerů z Rosenthalu. Později sloužil jako letohrádek premonstrátům z Hradiska u Olomouce. Po jeho zrušení přešel v roce 1784 zámek do soukromých rukou.

Chodba a reprezentační prostory při východním průčelí byly upraveny okolo roku 1850, kdy byl zámek majetkem Petra Karla Šlechty. Další předělávky proběhly v letech 1878 až 1879 za Josefa Krause, podnikatele z Pardubic. Současný tvar mansardové střechy se čtyřbokou věžičkou a četné vikýře vznikly až při přestavbě za manželů Otakara a Melánie Tůmových v letech 1924 až 1925.

Otakar Tůma byl za první republiky generálním ředitelem Úvěrové banky. Zámožný bankéř se rád ve svých lesích oddával lovu a na zámku sjednával různé obchodní schůzky. Znal se s významnými lidmi té doby včetně prvorepublikové smetánky. Na dochovaných snímcích se tak s manželi Tůmovými objevují filmový magnát a majitel v té době největší produkční firmy Lucernafilm Miloš Havel (otec prezidenta Václava Havla), závodnice Eliška Junková nebo herecký idol žen Gustav Fröhlich.

Po roce 1945 byly v zámku umístěny dětský domov se školou a středisko výchovné péče. Roku 2010 stavbu získalo do svého majetku město Hrochův Týnec.

Zámek je krásný a oblíbili si ho filmaři. Natáčeli tu například scény norského seriálu *Atlantic Crossing* nebo českého seriálu *Herec*.

Najděte před zámkem pomníček k uctění statečného válečného letce.

3. **Jak se jmenoval pan Zadrobílek křestním jménem?**

Zámek je obklopen hezkým parkem. Nás v něm zaujala historická kašna. Je na ní postava, která nám nejvíce ze všeho připomíná Gluma z knihy *Pán prstenů* J. R. R. Tolkiena. Spíše tedy jeho filmovou podobu.

Víte, kdo je Glum?

Glum je postava vytvořená romanopiscem J. R. R. Tolkienem. Původně to byl hobit jménem Sméagol, ale kvůli Temnému prstenu se postupně změnil v pokřivenou a posedlou bytost. Jeho proslulá hláška zní: „Můj milášek!“ Kdopak že je jeho „miláškem“? Přece Prsten moci.

Omlouváme se tímto panu sochaři, Gluma určitě vytvořit nechtěl. Jenže sochu ohlodal zub času. Ten je na rozdíl od našich chrupů věčný a nezničitelný. A to ho fakt nikdo nikdy nečistí ani neoplachuje ústní vodou! Natož aby někdy spatřil dentální hygieničku.

Koho připomíná socha vám?

4. **Jaké další zvíře je na kašně?**

V pátrání po zvířeně pro velký úspěch pokračujeme. Zkusíte najít v zahradě u zámku hrocha? Je dřevěný a dá se na něm sedět.

A i když nemá s názvem města nic společného, můžeme si o něm něco říci.

*Hroch je **třetí nejtěžší** pozemní savec na světě (po slonovi a nosorožci). Váží 1,5 až 3 tuny, výjimečně 4,5 tuny. Samci mají delší ocas. Díky němu dokážou důkladně rozmetávat po okolí svůj trus. Nedělají to z čiré radosti ze hry s fekáliemi ani z důvodu rovnoměrnějšího hnojení. Značí si tak teritorium.*

Většina hrošího života se odehrává ve vodě. Byť hroši vypadají na první pohled jako pomalí laskaví tlouštíci, opak je pravdou. Umí sebou pěkně mrsknout! Když je naštvete, na krátkou vzdálenost po vás vystartují i rychlostí 30 km/h.
A naštvou se kvůli kdečemu. (Víte, jak rychle běháte? Dokázali byste utéct?) Jako velcí vzteklouni jsou považováni za jedno z nejnebezpečnějších zvířat Afriky. Velmi časté jsou útoky na lidi v lodích, které se nechtěně dostaly moc blízko stáda.
Hroši se dožívají 40 až 50 let.

A máme pro vás i pár zajímavostí.

- *Latinský název hrochů pochází z řečtiny a znamená* **říční kůň**.

*Nejbližšími příbuznými hrochů jsou **kytovci** (velryby, sviňuchy atd.).*

- *Po vyschnutí dosahuje hroší kůže extrémní tvrdosti, proto se dříve využívala k **broušení diamantů**.*
- *Hroší špičáky na rozdíl od slonoviny nežloutnou, proto se dříve používaly k výrobě **zubních protéz.***

Procházíme středem parku až na jeho konec u dětského hřiště.

Najděte strom vysazený k nedožitým narozeninám bývalé první dámy. Jak se jmenovala?

Obvodové cesty lemují nízké stříhané živé ploty. V jižní části parku se nachází přírodně krajinářská oblast, zatímco západní část tvoří obnovený ovocný sad. Park je bohatý na různé druhy dřevin. Najdete tu jak listnáče, jako jsou dub letní, buk červenolistý, katalpa obecná či liliovník tulipánokvětý, tak jehličnany – jalovce, smrky či borovice douglasky.

Schválně, jestli nějaký ze stromů poznáte. Pokud půjdete výlet stejně jako my v únoru, bude tento poznávací úkol trošku obtížný! I pro nás byl. :)

Znáte nějaký pohádkový strom či květinu? Jak se jmenovala pohádka, ve které na jabloni rostla zlatá jablka? Nebo pohádka, kde květina zpívala?

Rozvíjej se, poupátko,
nejkrásnější z květů.
Od rána až do noci
budeš vonět světu.

Vyjdeme z parku a odbočíme doprava do Zámecké ulice. Hledáme **křížek**.

Je kamenný. Roku 1763 byl postaven místní církevní vrchností na památku sedmileté války (1756 až 1763), která město silně poznamenala.

Podaří se někomu přečíst latinský nápis na soklu?

5. **Opište třetí písmeno třetího řádku.**

Kráčíme – jak jinak – Riegrovou ulicí a držíme se při zámecké zdi. Máme ji po levé ruce. Přizdismus nás přejde v místě, kde z Riegrovy ulice odbočuje ta s názvem Na Hrochově. Na křižovatce je zrcadlo, takže to nemůžete minout.

Ani tady nenajdeme hrošíky. Když se ale podíváte napravo, uvidíte na vyvýšeném místě dům s číslem popisným 131. Stojí přesně v místech, kde dříve stávala **tvrz**, prazáklad celého Hrochova Týnce. Pod stavením se dodnes zachovaly původní sklepy. Podle jejich vzhledu se soudí, že tvrz vznikla až po husitských válkách a byla i renesančně přestavěna. Stavba zanikla pravděpodobně během třicetileté války, přesněji při nájezdech Švédů v letech 1639 až 1648.

Jak se jmenuje hlavní město Švédska?

Dojdeme na konec ulice a pokračujeme stále rovně za nosem pěšinkou k vodě.

Hrochův Týnec se rozkládá v Polabské nížině na levém břehu řeky Novohradky, přesněji v místě jejího soutoku s potokem Ležákem. A k Ležáku se právě teď blížíme.

Ani tento tok nemá nic společného se zlatavým mokem, jak by se při prvním vyslovení jeho jména mohlo zdát. Ba ani s léčebnami dlouhodobě nemocných či lenivými spoluobčany.

Ležák – na horním toku nazývaný Holetínka – je říčka protékající okresem Chrudim v Pardubickém kraji ve východních Čechách. Její délka činí 31 km.

Dokážete spočítat, kolik dospělých by se muselo položit podél jejího toku, aby ho doprovodili od pramene k soutoku? Alespoň zhruba…

Zamyslete se, dosaďte do trojčlenky a za dvě minutky vám školáci sdělí výsledek. Rodiče zkontrolují či pomohou. :)

Vyšly vám stovky, nebo tisíce? Nebo snad desetitisíce?

Přicházíme k mostu.

Jakou má zábradlí mostu barvu?

Opět jsme v Riegrově ulici, ze které doprava odbočuje další „Riegrovka“. My se držíme té, co vede vlevo. Šupajdíme ke krásnému domu s mansardovou střechou.

Barokní dům z roku 1747 zdobí sochy svatého Josefa a svaté Anny. V přízemí se nacházejí vstupní síň a obytné místnosti. Kolem domu je rozlehlá zahrada.
V tomto domě se 30. listopadu 1813 narodil významný alpský badatel Carl Frederik Simony. Byl prvním člověkem, který strávil noc na vrcholu hory Hoher Dachstein. Dodnes tam milovníky hor vítá po něm pojmenovaná horská chata.

Prohlédněte si dobře sochy. Především paní Aničku.

7. **Jak se jmenuje předmět, který drží žena v ruce?**

Držíme směr zvaný rovně. Městský úřad tentokráte obcházíme z druhé strany. Pak odbočíme do Smetanovy ulice, což je hlavní tah městem. Znáte slavného umělce, po němž je místní magistrála pojmenována?

Vybavíte si nějaké opery Bedřicha Smetany? Máme pro vás mnemotechnickou pomůcku.

Jeho operní díla si můžeme zapamatovat za pomoci známé prapodivné věty: *Braprodali dvě hutačervi*. V tomhle nesmyslu se schovává osm dokončených oper, a navíc jedna nedokončená: *Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Čertova stěna a Viola.*

Přejdeme most, opatrně i hlavní cestu a Čechova ulice nás přivede ke kostelu.

Tipnete si, kterému svatému byl zasvěcen? Už jsme o něm dnes mluvili…

Původně gotický **kostel svatého Martina** byl v letech 1723 až 1728 přestavěn do barokní podoby. Interiér zdobí cenné fresky olomouckého malíře J. K. Handkeho. Svatostánek je dominantou města. Je to logické, neboť se nachází na vyvýšeném místě v centru.

Nad bočním portálem je umístěn znak hradišťských premonstrátů s datem 1728. Najdete ho?

Chtěli jsme vás nechat spočítat všechny kovové kytičky na dveřích, ale nebudeme vás trápit.

Zkuste se místo toho do konce výletu naučit tuto básničku. Dokážete to?

Svatý Martin na koníčku
přiváží nám bílou vločku.
Zasněží nám pole, louky,
děti mají vzhůru koutky.

Za kostelem najděte na místním hřbitově **hrobku rodiny Lilienwaldů** a **Šlechtů.** Toto neorenesanční „bydliště“ zesnulých vzniklo v letech 1830 až 1831 a momentálně prochází rekonstrukcí. Stavba v podobě antického chrámku sloužila jako pohřební kaple a je z ní patrné, že v ní neodpočívají žádní chudáci.

Rod z Lilienwaldu byl do rytířského stavu povýšen koncem 18. století. Jeho příslušníci v 19. století v Hrochově Týnci krátce vlastnili zámek a několik dalších nemovitostí.

Na hrobce je latinský nápis, který v překladu říká: *Popelům vysoce urozené rodiny pana Jiřího Prokopa, rytíře z Lilienwaldu, a vysoce urozené rodiny p. Schlechly z Hrochova.* Koncem 19. století začala hrobka sloužit i jako márnice.

Víte, co je márnice?

Budova nebo místnost určená k dočasnému uložení zesnulých před pohřbem. Bývá součástí hřbitova, kostela nebo krematoria. V minulosti sloužila zejména v zimních měsících, kdy bylo obtížné vykopat v zamrzlé půdě hrob. Pobyt zde se tak mohl nebožtíkovi protáhnout třeba až do jara.

Představte si, že by vás někdo zavřel do márnice… Že by to byla hrůza? Nebyla. Mrtví už na rozdíl od živých neškodí. Ale lidé si to neuvědomují, a tak se márnic někdy bojí. Třeba v povídce Boženy Němcové Divá Bára zavřeli sousedé do márnice poněkud neposednou a vzpurnou dívku. Za trest, aby ji zkrotili. Nikdo se tehdy neptal, zda náhodou není

hyperaktivní, dyslektička a tak podobně. To jste na tom dobře, co?!

V márnici se také schovávala nevěsta mrtvého vojáka z balady Karla Jaromíra Erbena. Uchýlila se do ní, ledva poznala, že s ní kostnatý snoubenec nemá dobré úmysly. A ve společnosti jiného nebožtíka, který byl ovšem neškodný, se tu ve zdraví dočkala rána. Vzpomenete si, rodiče a prarodiče, jak se balada jmenuje? Pro zapomětlivé připomínáme začátek…

Již jedenáctá odbila, a lampa ještě svítila, a lampa ještě hořela, co nad klekadlem visela.

Projdeme kolem fary a křížku až k soše svatého Jana Nepomuckého.

Toto barokní sousoší z roku 1716 kdysi patřilo k dřevěné kapli, která stála na místě dnešní školy.

Najděte na soše hvězdu. Kolik má cípů? Vynásobte jejich počet dvěma.

8. **Napište výslednou číslici.**

Podborskou ulicí vycházíme z obce. Ani tady samozřejmě nepolevujeme ve hledání. Vidíte ptačí budku, co vypadá jako domeček? Je v pergole nalevo. Nebo třeba trošku starší stavení napravo, na kterém jsou do omítky vyryty geometrické tvary mašliček?

Napravo mineme odbočku do ulice Obická. A o kousek dál odbočíme po štěrkové cestě doleva. Je zde dopravní značka, která zakazuje vjezd. Poznáte, kdo sem nesmí?

Jsme v Cukrovarnické ulici. Znáte nějakou pohádku o řepě?

Pohádka *O veliké řepě* vypráví příběh, ve kterém dědeček zasadil cukrovou řepu – a nestačil se divit! Asi ji přehnojil, protože mu vyrostla óóóóbr bulva. S babičkou, vnučkou, psem i kočkou se ji snažili vytáhnout, ale nedařilo se.

Kdo jim nakonec pomohl?

Děd chytil řepu, bába děda, vnučka bábu, pejsek vnučku, kočka pejska. Táhli, táhli, ale nevytáhli.

Tradice cukrovarnictví sahá v Hrochově Týnci až do konce devatenáctého století. Znárodněný podnik pracoval až do poloviny šedesátých let, kdy byl z nařízení vlády sloučen s okolními malými cukrovary. Nový závod byl postaven na zadní louce ve vzdálenosti cca 1 km od tohoto místa. Ale i tento cukrovar byl počátkem 21. století zrušen a následně proběhla demolice. Původní cukrovar připomíná nyní jen budova Základní školy (budova B) ve které byly kanceláře.

Za tímto domem odbočíme doleva a vracíme se do obce.

Najdete napravo u cesty šípkový keř? Která princezna si musí dávat pozor, aby se nepíchla o jeho trny?

Odbočíme doprava a míříme k budově školy. Stojí před ní naučná tabule. Právě na ní na nás čeká poslední písmenko do tajenky.

Podívejte se na dobové fotografie. Uprostřed je fotka několika pánů. Jak se obecně říká oblečení, které má na nohou pán uprostřed?

9. **Jak se jmenuje část oděvu?**

Vstupujeme do ulice, která se jmenuje Nádražní. Jdeme po ní jen pár metrů a hned odbočíme do ulice s názvem Sídliště. Ale i těch pár metrů Nádražní využijeme. Hádejte, na co se vás zeptáme? :)

Znáte nějakou pohádku či básničku o vlacích? My si vzpomněli na *Lokomotivu Tomáš.* Podle nás by to sice měla být lokomotiva Tomáška nebo Tominka, protože je ženského rodu, ale poslední dobou už se to tak nebere. A také na jednu písničku, kterou si nyní můžeme zazpívat. Rodiče či prarodiče odpustí ten jeden verš.

Jede jede mašinka, kouří se jí z komínka,
jede jede do dáli, veze samý vožralý,
jede jede do dáli, veze samý vožralý.

Neusínej, nechoď spát, neusínej, nechoď spát,
až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát,

až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát.

U cihlového domu zabočíme doprava a suneme se až na samý konec ulice. Míjíme mateřinku. Je na ní mnoho barev. Vyjmenujte je a pak to zkuste anglicky. Alespoň jednu budou vědět i pětileté děti.

Jaké barvy najdete na duze? A víte, kterou barvu na duze nenajdete nikdy? Přece černou!

Další odbočkou doleva – tentokrát předposlední – se dostaneme do ulice Na Hlásce. A protože už vás jistě bolí nožičky, máme tu již jen dva hledací úkoly.

Na pravé straně najděte asi v půlce ulice nádherné sluneční hodiny. Vyčtete z nich, kolik je hodin?

*Sluneční hodiny jsou jedním z nejstarších způsobů měření času. Fungují na principu vrhání stínu ukazatele (nazývaného **gnómón**) na číselník, který je rozdělen na jednotlivé hodiny. Jak se Slunce během dne pohybuje po obloze, mění se směr a délka stínu, což umožňuje určit přibližný čas.*

Hned naproti hodinám najděte vilu U Slunéčka.

Z jakého roku je mozaika? Kolik jí je tedy roků?

Odbočíme doleva do další ulice jménem Sídliště a pěkně pomaloučku z posledních sil dojdeme do cíle.

Máme vyluštěno. Z tajenky na nás kouká křestní jméno pána, o kterém jsme dnes už mluvili. Je to zdejší významný rodák, známý alpinista a tvůrce ferrat.

Vůbec první zajištěná cesta neboli via ferrata totiž vznikla v roce 1843 v Rakousku. Jejím autorem a iniciátorem byl právě C. F. Simony (30. listopadu 1813, Hrochův Týnec, † 20. července 1896, Sankt Gallen, Rakousko), rodák z Hrochova Týnce, znojemský lékárník, alpinista, geograf, statistik, badatel a také první profesor Vídeňské univerzity.*

Simony se proslavil nejenom díky první via ferratě, ale také několika prvovýstupy. Stal se z něj rovněž populární průkopník horské a horolezecké fotografie. V roce 1851 byl jmenován prvním profesorem geografie na vídeňské univerzitě, kde působil až do odchodu na odpočinek v roce 1895. Vychoval řadu odborníků a při svém bádání navštívil také Krkonoše, Tatry, Karavanky a další pohoří.

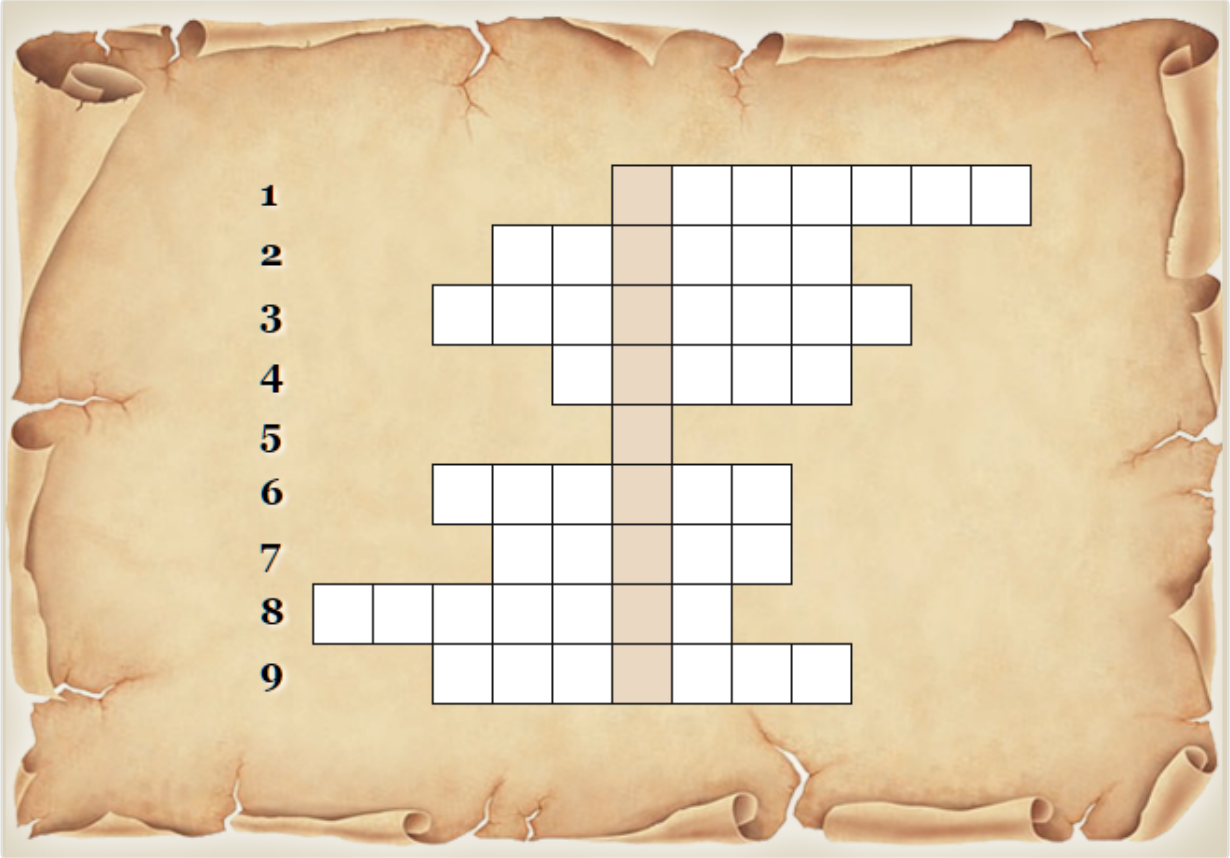
Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Děkujeme, že jste si naši hru zahráli. My děkujeme také – městu Hrochův Týnec - za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.hrochuvtynec.cz, www.pohadkozem.cz

Otázky k tajence

1. **Jaká je podkladová barva oválu?**
2. **Co mají Marie a Ježíšek na hlavě?**
3. **Jak se jmenoval pan Zadrobílek křestním jménem?**
4. **Jaké další zvíře je na kašně?**
5. **Opište třetí písmeno třetího řádku.**
6. **Jakou má zábradlí mostu barvu?**
7. **Jak se jmenuje předmět, který drží žena v ruce?**
8. **Napiš výslednou číslici**
9. **Jak se jmenuje část oděvu?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 15:06